

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 26 (1068)

Reede, 1. oktoober 1982

XXXIV aastakäik

ARUANDED JA VALIMISED PARTEIORGANISATSIOONIDES

Teaduskondade parteiorganisatsioonides kestavad aruandlusvalimiskooalekud. Aruannetes rõhutatakse parteiorganisatsioonide üheks peaülesandeks on õppe- ja kasvatusprotsessi organiseerimine poliitiliselt haritud aktiivse eluhoiakuga spetsialistide koolitamiseks. Õppekasvatustöö korraldamisel on lähtunud NLKP XXVI kongressi otsustest, NLKP Keskkomitee 1979. a. otsusest «Ideoloogiatöö ja poliitilise kasvatustöö edasise parandamisest», NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1979. a. määrusest «Kõrgkooli edasiarendamisest ja spetsialistide etteval-

mistamise kvaliteedi tõstmisest» ning teistest üliõpilaste kommunistlikku kasvatus puudutavatest partei ja valitsuse otsustest. Käesoleval aastal on parteiorganisatsioonide töö tihedalt seotud meie kodumaa suurtähtsena — NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevaga.

14. septembril andsid möödunud tööperioodist aru ja valisid uued parteibürood mehaanika-teaduskonna ja ehitusteaduskonna parteiorganisatsioonid. Mehaanikateaduskonna parteibüroo tööd valiti taas juhtima masinaelementide kateedri dotsent HEINO ARUMÄE, ehitusteaduskonna partorgiks sai taas

autoteede kateedri dotsent VLADIMIR SEGERKRANTZ.

Majandusteaduskonna parteiorganisatsiooni aruandlusvalimiskooalek toimus 15. septembril. Parteibüroo uueks sekretäriks valiti ehituse ökonomika ja organiseerimise kateedri assistent ROODE LIAS.

Teenistujate parteiorganisatsiooni aruandlusvalimiskooalek toimus 22. septembril. Parteibüroo sekretäriks valiti uuesti teadusliku uurimise sektori teadussekretär OLAVI PAULUS.

23. septembril kogunesid koosolekule üldteoreetiliste õppeainete teaduskonna kommu-

nistid. Parteibüroo sekretäriks valiti uuesti vene keele kateedri vanemõpetaja VEERA KURVITS.

Energieenkateaduskonna parteiorganisatsiooni koosolekul 24. septembril valiti parteibüroo uueks sekretäriks tööstusliku soojusenergeetika kateedri vanemteadur TOOMAS TIHKMA. Koosolekust võttis küllalisena osa ja esines sõnavõtuga EKP Keskkomitee teaduse ja õppeasutuste osakonna instruktor BERNHARD HIIRE.

Informatsiooni aruandlusvalimiskooalekutest ülejäänud teaduskondades anname järgmises ajalehenumbri.

KES KUS MIS

MARKSISMI-LENINISMI ÜLIKOOAL ALUSTAS

Kolmapäeval, 29. septembril oli avaõhtu Marksismi-Leninismi Ülikooli TPI filiaalis I kursuse avaktusel kõneles parteikomitee sekretär Aadu Talts. Järgnes õppeprorektori dots. Valdek Mikkali loeng teemal «NLKP XXVI kongress üliõpilaste ideelis-poliitilisest kasvatustööst. Kommunistliku kasvatus põhisuunad». II kursusele pidas dots. Herbert Valnu loengu «NLKP XXVI kongress sotsialistliku maailmasüsteemi arengust ja koostööst».

VABARIKLIK KONVERENTS TPI INITSIAATIVIL

29.–30. septembril toimus TPI ruumes meie põlevkivikeemia ja sünteetilise probleemilabi organiseerimisel IV vabariiklik konverents teemal «Fenoolalderühmade keemia ja kasutamine». Peeti 6 plenaarettekannet, 72 ettekannet. Osavõtjaid oli vabariiklikest organisatsioonidest, aga ka väljastpoolt Eestit: Moskva, Leningrad, Kemerovo, Alma-Ata, Vilniuse ja Kiievi kõrgkoolidest ning uurimis-instituutidest.

KEELTE RAHVAÜLIKOOAL

TPI-s alustab taas tööd keelte rahvaühikool. Täpsem info ja registreerimine võrkeelte kateedris. Mustamäel 4-204 (tel. 531-057) tööpäevadel kell 13.30–17.00. Oppima saab hakata inglise, saksa, prantsuse, soome ja jaapani keelt.

NSV LIIDU 60. AASTAPÄEVA

tähistamiseks kavandatud üliõpilasklubi õhtute sarjas toimub kolmapäeval, 29. septembril «Pikok» Nõukogude Ühiskondliku pühendatud õhtu. Eelmisel nädalal oli samalaadne Moldaavia-teemaline.

NSV LIIDU TSIVILKAITSE 50. AASTAPÄEVA TÄHISTAMISEKS

toimus kolmapäeval, 29. septembril aulais kinolektuurium.

TALLINNA INSENERIDE MAJA

tööplaan septembrist detsembrini on väljas peahoone teadetatähtselt. Asjast huvitatud, tutvuge sellega!

AKIRA KUROSAWA ja «SLAAGER»

Režissöör Akira Kurosawa loomingu ole pühendatud filmiklubi õhtu möödunud teispäeval. Klubi avaõhtul 21. septembril näidati «Tallinnfilm» uut mängufilmi «Slaager».

TPI AKADEEMILINE MEESKOOR ootab uusi lauljaid esmaspäeval ja kolmapäeval kell 20.30 TPI aulais.

TPI AKADEEMILINE NAISSKOOR võtab uusi lauluühvillise vastu igal esmaspäeval ja kolmapäeval kell 18 aulais.

TÄHELEPANU!

A/U komiteel on välja anda veel 1982. a. IV kvartalis järgmistel tuusikud (kõik tuusikud on 1).

SANATOORIUMID

Vereringeorganite raviks. Pärnu «Sõprus» 19.11–12.12, 34.50 ja 29.12–21.01, 36.— Hingamisorganite raviks (mitte tuberk. iseloomuga). Sotsi pans. (san. «Jug» juures) 13.12–05.01 25.50. Seedeorganite raviks. Pärnu «Rahu» 24.11–17.12 48.— ja 17.12–09.01 48.— Lihumisorganite raviks. Läti «Jaunkemeri» 13.12–05.01 54.— Pärnu «Estonia» 30.10–22.11 34.50 ja 21.11–14.12 34.50. Närvisüsteemi raviks. Pärnu «Rahu» 28.11–21.12 34.50. Perif. veresoonte haiguste raviks. Läti san. «Jaunkemeri» 14.12–08.01 54.—

PUHKEKODUD

Odessa «Majak» 03.12–14.12 7.20 ja 15.12–26.12 7.20. A/U komitee, 4–105 tel. 536–368

TOITLUSPROGRAMM ELLU

«TPI kombainerite punkbrigaad!» Niisugust viita nägime Päide-Koeru maanteel. Täheand — on! Ja veelgi enam — reklaamivad! 17. septembril lõpetati EKP Päide Rajooni Komitees meie kombainerite teine töösuvi.

Teine oli esimesest tunduvalt edukam. Seda igas mõttes. Hm oli hea ja halba. «Imastikuolude» kaela ei saa ükski põllumees tänava midagi ajada. Ülesõetud tonne kogunes üle poole rohkem kui mullu — möödunud aastal võeti 29-kesi ligi 4 tuhat tonni teravilja, tänava 35-peale ligi 10 tuhat. Numbrid on ausad. Teise aasta mehi, nn. staazikaid tipikatest mehhanisaatoreid oli 13 — s. o. peadegu pooled, kes eelmisele hullule viljavõitajale ja kogemiste puudumisele vaatamata tagasi läksid. Oma majandisse.

MEIE KOMBAINERITE TEINE SUVI

Rühma juhtis komandörina Ants Käis, möödunud aasta võitja, kes enam aga pole TPI tudeng. Tema vend Jaak oli tänava taas esimeste meeste seas. Virumaa poisid, kes isa k roal masinate vastu huvi hakanud imutatna. Jaak on energeetika III kursusel, töötas «9. Mai» kolhoosis.

Eelmise aasta teine mees oli vaid mõnetonnine vahega Ain Toim, kes võitis vilja Udeva sovhoosis. Tänavu talle võrdseid polnud. Saavutuseks jäi ligi 680 tonni, mis annab kindla koha Päide noorte kombainerite pingerea esimese kümne hulgas. «Sümpaatse olekuga pois», iseloomustas mu kolleeg, kui oli Ainilt intervjuu võtnud. A. Toim on automaatikatudeng.

Esimese aasta kombaineritest

oli parim Toomas Jürgen, kelle arvele kogunes suve lõpuks veidi üle 480 tonni teravilja. Toomase «kodumajand» oli samuti «9. Mai». Toomas õit mehaanik.

Võrreldes üliõpilaskombainerite esimese suvega meie vabariigis oli tänava tehtud mõningaid muudatusi. Et elatud enam malevärvilise sarnast seltsielu. Poisid asusid töötasid kogu aeg ühes ja samas majandis. Vilja võeti lülid kaup, kolm-neli üliõpilaskombainerit ja autojuht, samuti tipikas. Tööviljakus oli päris rahuldav. Neli TPI noormeest olid kombaineritena väljas Harju rajooni põldudel. Niisiis ei piirduta enam ainult eflusrajooni Päidega. Head ettevõtmist laiendatakse. Virumaa regioonis töötas tänava esimene EÜE kom-

PAIDE-mail

bainerite rühm, EPA kureeritav Põlsoni.

Tabimate viljavõitjate seas olid veel Kaido Põlluste, Andres Saagpakk, Kuido Rooba, Armin Laidre, Ervin Siitas, Paul Leemet, Andres Eek... ja kõik ülejäänudki. Isegi viimase mehe kohta ütles Päide agraartööstuskondade peainsener Tiido Jakobson, et mehel polnud häda midagi, püsis mis püsis, aga masin vedas alt. Parim tipikast autojuht oli Lembit Vaher, kes oli ametis Alliku sovhoosis.

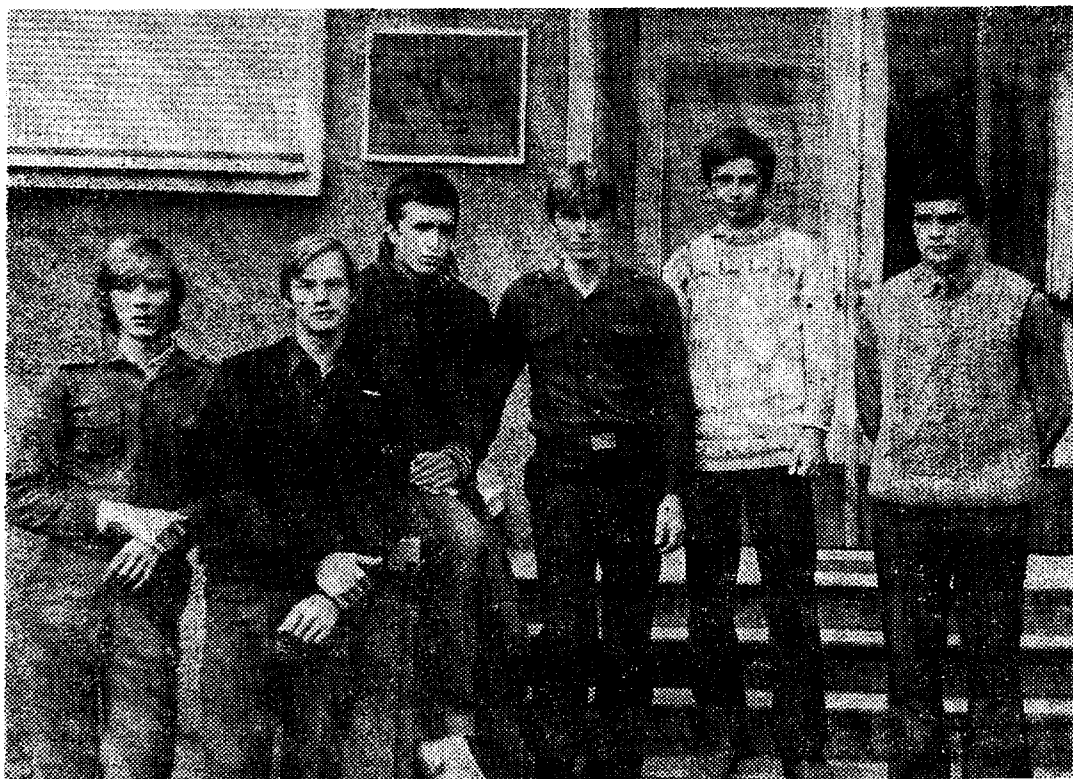
Agraartööstuskondade juhataja Vello Vilu ütles oma sõnavõtus, et tänava oli rajoonis kahtlejad juba tunduvalt vähem kui möödunud aastal, oldi pigem vaiksed kui kätseti.

«Kui keegi veel tipi-poisiga rahul ei ole, siis võtku oma majandi viimane mees ja võrrelgu tudengi võetud viljakogusega — siis peaks pilt selge olema,» arvas tipikate tööd iseloomustades Alliku sovhoosi peagraanoom Ennu Nurmekivi. Nemad seal Allikul olid kogu oma üliõpilaskogusega rahul, kuigi mehed olid üldarvestuses alles teise kümne sees, autojuht muidugi välja arvatud.

ELKNU Päide Rajooni Komitee esimene sekretär Leho Lagna väitis, et TPI tudengid andsid kaaluka osa kogu rajooni noorte kombainerite arvukuses ja saavutustes. Kokku võttis Päide põldudel vilja 300 kombainerit, neist 122 läksid noorte arvestusse. Noortest üle veerandi olid tipikad... Selle aasta vabariigi parim noor kombainer Viktor Raaper on samuti Päide rajoonist, nti et kui Ain Toim oli esikümnes, siis ei maksa sellest järeldada, et tase on nõrk. Üldse oli Päide-mail tänava kõige rohkem noori kombainidel, võrreldes varasemate aastatega.

Niisiis, tööd tehti, raha saadi, võistlustabelitesse jäid kirja ilusad numbrid, organiseerijatele jääb lootus tulevaks aastaks, aga... vist võib juba kergemalt hingata — ilus üritus, eriti toitlusprogrammi tulipunktiajal, on elamas.

URMI REINDE

▲ Pingerea esimesed koos komandöri Ants Käisiga (vasakult esimene). Edasi: Ain Toim, Andres Saagpakk, Jaak Käis, Toomas Jürgen, parim autojuht Lembit Vaher. ALEKSANDER LUHASALU foto.

KODUTUNNE ÜHISELAMUS

Juba aastaid on tegeldud probleemidega, mis ühiselamurahval pidevalt mureks: korrast ära duširuumid, köök, WC-d. Iga algav õppeaasta toob aga samad küsimused uuesti päevakorda. Kus peavad nad leidma lahenduse? Eelkõige peab sellega tegelema ühiselamuaktiiv, aga pealtvaatajaks ei tohi jääda ka ühika nn. harilik elanik. Ühiste jõududega saab luua ühiselamutes koduse õhkkonna. Mis kodutunne saab tekkida, kui pole võimalik korraldada endale süüagi valmistada. On ju I ühiselamust juba 4 nädalat kõõgid suletud. Siin peaks olukorra lahendamiseks majanõukogu, nõudma korrusevanemalt kõõkide avamist ja korrapidamisgraafiku koostamist, nii et oleks jalule seatud kord kõõgis ja koridorides. Praegune ebanormaalne olukord mõjutab ka tubade puhtust. Paratamatult tuleb süüa teha toas,

eks toiduvarduki ole paigutatud kuskile kappi või aknalauale. Kõik see aga jätab kuidagi koristamata mulje.

Kevadel esitasid teaduskondade ametiühingubürood kokkuvõttes parimate tubade väljasegitamiseks. Moodustati komisjon, kes veel omakorda käis hindamas teaduskondade parimaid ja halvimaid tube. Teaduskondade parimateks tunnistati järgmised toad (sulgudes nende elanike nimed).

Tütarlaste toad: E-223 R. Tamm ED-81, O. Kaur ED-81, L. Kalm EE-21, T. Mägi EE-21, L-204 E. Palk LS-61, M. Männa LI-61, M. Kärp LS-31, A-317 L. Kisliitsõna AO-107, I. Smõreitsik AO-107, S. Iljina AO-107, K-531 K. Jäär KÜ-81, R. Siska KÜ-81, M. Org KO-81, I. Kanunus KO-81, T-431 I. Leppik TR-41, H. Rand TR-41, L. Pallo TP-41, R. Mitnits TM-21, M-232 I. Tunanova MM-88, L. Russko-

va MM-88, J. Rusnetsova MM-88, L. Bumagina MM-28.

Noormeeste toad: E-510 R. Raudpuu EE-42, H. Tamsalu EE-42, U. Oja EE-42, V. Leega EE-42, L-231 R. Konks LI-21, M. Püüa LR-21, T. Animägi LR-21, U. Kook LI-21. A-441 A. Pritzman AO-61, R. Liis AA-61, K. Põhako AA-21, K-219 H. Vendik KÜ-21, R. Upak KÜ-21, M. Sirendi KÜ-21, P. Tüvi KÜ-21, T-234 T. Sutt TE-101, R. Suurkuusk, TE-101, P. Pest TE-41, A. Orav KM-101. M-412 V. Hoolma MP-41, R. Raudver MP-41, J. Veelin MP-41, M. Rohula MP-41.

Kõiki neid premeeriti rahaliselt rektori käskkirjaga 15 rubla. Raha võib kätte saada kassast iga kuu kolmel viimasel tööpäeval või stipendiumipäeval. Seda tasub teada ka premeeritud majanõukogu aktiividel: I ühiselamust I. Kotsar EE-63, A. Zarinš MA-62, M.

Kallas MA-82, I. Mihhailov MA-81, M. Rekor MP-62, U. Kurg MM-42, M. Kivimäe EE-62. II ühiselamust A. Sarri LR-61, V. Siilbek AV-81, I. Pappa AV-61, R. Kivimäe LR-61. III ühiselamust P. Pooland KÜ-41, L. Lipp KÜ-61, L. Zaitseva TM-87, A. Kokk ED-81, S. Roosiväli KO-81, S. Raudsepp KO-81, E. Reema KM-41, V. Virro KO-81.

Aruannetes oli toodud rida märkusi ja ettepanekuid olukorra parendamiseks ühiselamutes. Märgiti tubade korra ühtlustumist ja nihet paremusele. Eriti raske oli valikut teha III ühiselamust, kus oli palju võrdväärseid tube. Parima väljasegitamisel ei piisanud ainult pilgust kontrolli graafikule. Tuli arvesse võtta toa liikmete aktiivsus, nende osavõttu ringidest ja aktiivsest ühiselamuelust. Kui eelmisel aastal oli mureks esmakursuslaste tubade halb olukord, siis sel kevadel seda öelda ei saanud. Olgu

siin näitena toodud keemia- ja automaatikateaduskond — noormeeste arvestuses tulid võitjateks just nemad. Üldiselt võis tubadega rahule jääda, kuid teatud osas (ka paremates tubades) oli tunda hoolimatut suhtumist ümbritsevasse. Ei pöörata tähelepanu korrale kappides — tuleb ette üleliigset taarat (ka õlle-, viina- ja veinipudeleid), rääkimata tühjadest purkidest; samuti toiduainete hoidmist kappides. Tube ei koristata regulaarselt, põhjalikult, tubades suitsetatakse. Ka ü/e aktivistide toad ei ole alati korras. Kust siis eeskuju võtta?! Võidelda korra ja puhtuse eest ei ole saanud veel üldiseks hoiakuks tudengite seas. Püüame seda siis teha, et luua pisutki kodutunnet meie ühiselamutes.

A/ü komitee liige
MATI KIVIMÄE
EE-32

ESMAKURSUSLASED! ÕPPIGEM KASUTAMA TEADUSRAAMATUKOGU!

Esimese kursuse õppeaine — sissejuhatus erialasse — eesmärgiks on tutvustada uustulnukatele nende eriala ja töötüümimusi meie instituudis. Samasse õppeainesse liituvad ka 6 tundi bibliograafiaõppusi raamatukogus, mille jooksul antakse ülevaade raamatukogu teenindussüsteemist, kataloogide ülesehitusest ja kasutamisevõtetest, tutvustatakse tähtsamaid entsüklopeediaid, sõnaraamatuid ja teisi teatmeteoseid. Saadud teadmised ja oskused võimaldavad üliõpilastel ammendavalt ja süsteemikindlalt kasutada kõiki raamatukogus olemasolevaid informatsioonivahendeid ja lõpptulemusena paremini täita õppeülesandeid. Teaduskondade dekanaatides on graafikud kõigi esimese kursuse õpperühmade esmakordse raamatukogusse tuleku kuupäevade ja kellaegade kohta. Palume õp-

perühmadel graafikust rangelt kinni pidada, tulla kogu rühmaga täpselt ettenähtud ajaks aadressil Lai t. 5. Seal registreeritakse esmakursulased ka raamatukogu täieõiguslikeks lugejateks ning laenutatakse esimesi õpikuid.

Peabibliograaf
DAISY EEK

Suvi on suletud
aega järgides.
Sügise sümpaatiat
on kurbades värvides.

LEMBIT HAINI foto.

50 AASTAT TSIVIILKAITSET

4. oktoobril tähistame NSV Liidu tsiviilkaitse 50. aastapäeva.

Kaasaegse tsiviilkaitse eelkäija, kohalik õhukaitse kujunes Kodusõja ja välismaise interventsiooni päevil. Lennuväe areng ja keemiline relv tingisid vajaduse kaitsta elanikkonda ja tähtsamaid rahvamajandusobjekte vaenlase löökide eest õhus.

4. oktoobril 1932 kehtestati NSV Liidu õhukaitse määrus, millega tehti kohalikule õhukaitsele ülesandeks kindlustada tagala häireteta töö ja elanikkonna kaitse sõja korral. Seadusandliku aktiga kinnitati kohaliku õhukaitse ülesanded — valgusmoondamise organiseerimine, insenerlike kaitseviiside rajamine, õhiskondliku korra tagamine, kohalikkonna ettevalmistamine tegutsemiseks vaenlase õhurünnakute ajal ja palju muud. Moodustati tsiviilkaitse territoriaalsed eriteenistused ja mittesõjaväestatud formeeringud rahvamajandusobjektidel.

Suure Isamaasõja alguseks oli kohalikus õhukaitse välja õpetatud ligemale 40 miljonit inimest, rahvamajandusobjektidel loodud enam kui 2 tuhat lahinguvõimelist formeeringut. Suurtes linnades oli varustatud tuhanded pommivarjenditeid, Moskvast läbi viidud ettevalmistustööd metroojaamade kasutamiseks pommivarjenditena.

TÄHELEPANU KESKMES KA EDASPIDI

Vaenlane sooritas Suure Isamaasõja päevil meie linnadele enam kui 30 tuhat rünnakut — heideti alla 1,6 miljonit fagassija süütepommi. Kohaliku õhukaitse formeeringute poolt likvideeriti 90 tuhat tulekahju ja ennetati 32 tuhat avariid tööstusettevõtetes. Kahjutuks tehti 430 tuhat lennukipommi, 2,5 miljonit lõhkemata mürsku ja miini. Osaleti tööstusettevõtete ja elanikkonna evakueerimisel.

Tallinnas loodi kohaliku õhukaitse organisatsioon 1940. aasta lõpus. Selgitati vana linna-kindluse kasemattide ja suuremate majade keldrite pommivarjenditeks kohandamise võimalusi. Korduvalt viidi läbi ülelinnalisi pimedamisharjutusi. Sõja algpäevil moodustati suuremates tööstusettevõtetes — V. Kingissepa nim. Tseluloosi- ja Paberivabrikus, «Balti Manufaktuuris», Vineerija Mööblikombinaadis, tehases «Kommunaar», linna elektrijaamas ja mujal õhuvaatluseks ja pommitamise tagajärjel tekkida võivate kahjutulede kustutamiseks 25–75-mehelised komandod, valmistati ette meditsiinipersonali, kohandati keldreid pommivarjenditeks ja kaevati varjepilusid.

Pärast Suure Isamaasõja võidukat lõppu, nüüd juba ligemale 40 aasta jooksul on kohalik õhukaitse arenenud nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt.

Massihävitusrelvade tekkimine ja nende hiigelvarude loomine

kapitalistlikes maades nõudis kuuekümnendate aastate alguses uute, suuremastaabiliste meetmete rakendamist riigikaitseks.

Kohalik õhukaitse muudeti NSV Liidu tsiviilkaitseks, mille praegused põhiülesanded võime grupeerida alljärgnevalt.

* **Elanikkonna kaitsemine.** Nõukogude võimu algaastail märkis V. I. Lenin: «Inimkonna esmaseks tootlikuks jõuks on tööline, töötaja. Kui tema jääb ellu, meie päästame ja taastame kõik ... Kuid meie hukkume, kui ei suuda teda päästa.» Selle ülesande täitmiseks varub tsiviilkaitse varjendite ja varjeid nii linnas kui maal, tegeleb elanikkonna hajutamise ja evakueerimisega suurtest linnadest ja tööstuskeskustest vähem ohustatud rajoonidesse ning hoolitseb individuaalsete kaitsevahendite — gaasitorbikute, respiraatorite, kaitseülkondade, samuti meditsiiniliste kaitsevahendite varude loomise eest.

Enam tähelepanu kui kunagi varem pööratakse elanikkonna õpetamisele: kuidas hoiduda massihävitusrelvade mõju eest, kuidas anda kannatanuile vältimatut abi. Teadmiste miinimumprogrammi läbivõtmine on kõigile kohustuslik.

* **Rahvamajandusobjektide töökindluse tagamine sõjaolukorras.** Eesmärgiks on ette valmistada tootmisettevõttes, õppeasutustes, transpordorganisatsioonid ja muud rahvamajan-

duse lüüdid nii, et ei katkeks tootmisprotsess ja toodangu väljalase, õppimine koolides, side ja transport jne.

* **Massihävitusrelvade tekitatud purustuste likvideerimine, päästetööde organiseerimine ja tootmisprotsessi ning normaalse elurütmiga taastamine.** Tsiviilkaitse väeosade kõrvale on loodud hulk territoriaalseid ja teenistujate tsiviilkaitse mittesõjaväestatud formeeringuid, kelle väljaõpetamisele, varustamisele ja pidevale valmisolekule pannakse suur rõhku.

Politiilist ja sõjalis-patriootilist kasvatustööd tsiviilkaitse staapides, teenistustes ja formeeringutes juhivad ja korraldavad kohalikud parteiorganid ja rahvamajandusobjektide parteiorganisatsioonid. Tsiviilkaitse formeeringutes on loodud komandöride, politasetäitjate ja politrukkide ametikohad.

Meil TPI-s osutatakse tsiviilkaitsele vajaliku tähelepanu. Selle tööga on peale instituudivõtte juhtkonna ja parteiorganisatsiooni viimasel ajal hõivatud ka enamik ühiskondlike organisatsioonide. Töötavad tsiviilkaitse staabid instituudis ja teaduskondades, on moodustatud teenistused ja evakueerimisorganid ning loodud territoriaalsed ja teenistuste mittesõjaväestatud formeeringud, kuhu praegu kuulub hulk üliõpilasi, õppejõude, teadureid, teenistujaid ja töölisi.

Tõsiselt suhtutakse väljaõppes. Mõeldud õppeaastal võtsid kohustusliku miinimumprogram-

mi läbi 1479 instituudi töötajat, 969 kolmanda kursuse üliõpilast said väljaõppe tsiviilkaitse kateedris, 159 õppejõudu, teadurit ja teenistujat osales tsiviilkaitse õppe-metoodilisel seminaril, 83 TPI inimest lõpetasid vabariigi ja Oktoobri rajooni tsiviilkaitse kursused, 13 reservmeditsiiniõde värskendasid oma erialaseid teadmisi Mustamäe polikliinikus, 184 sanitaarsalklase väljaõppe eest hoolitsesid instituudi arstipunkti töötajad.

Käesoleva aasta mais oli viiel päeval tsiviilkaitse kompleksõppusest vähemal või suuremal määral hõivatud 5395 kollektiivi liiget ehk 74,5% nimestikulisest isikkoosseisust. Keemiateaduskonna radiatsiooni ja keemiaalure grupp osales Oktoobri rajooni tsiviilkaitse luureformeringute konkursil, kus saavutas teise koha.

Politiiline ja sõjalis-patriootiline kasvatustöö ning propaganda küsimused olid korduvalt partei algorganisatsioonide, ametiühingu ja kommunistlike noorte koosolekute päevakorras. Tsiviilkaitse loengutel ja vestlustel viibis 1942, õppefilme vaatades 604 inimest.

Ka edaspidi peavad tsiviilkaitse ülesanded olema meie tähelepanu keskpunktis, meie ettevõtmistes ja toimetamistes esiplaanil. Sellega anname jõukohase panuse oma Nõukogude kodumaa kaitsevõime tugevdamiseks.

Tsiviilkaitse staabijülem
HARRY LESSEL

KÕIK ON TERETULNUD!

NLKP XXVI kongressil ütles L. I. Brežnev: «Meie käsutuses on suured materiaalsed ja vaimsed võimalused isiksuse üha täielikumaks arendamiseks ja me suurendame neid ka edaspidi. Kuid ühtlasi on tähtis, et iga inimene oskaks neid arukalt kasutada». Samast kõnetoolist on pidevalt rõhutatud ka kunsti suurt osa kõigeekspansioonil arenenud inimese kujundamisel.

TPI-s on tore võimalus luua enda jaoks avatud akent maailma kujutava kunsti kaudu. 14. oktoobril alustab oma 15. õppeaastat kujutava kunsti rahvaülikool. Aja jooksul on valgustatud väga mitmesuguseid küsimusi maailma kunsti ajaloost läbi sajandite. Tänavu kavandatavate loengutele on sobiv panna üldpealkirjaks «XX sajand». Vaatluse alla tulevad nõukogude kunsti saavutused 60-aastase arengu jooksul, meie koduvabariigi meistrite looming, aga ka läänemaailma kunstinähtused. Nii on võimalik tutvuda kontrastide- ja pingeterohke tänapäevaga läbi kujutava kunsti, harjutada end nägema ja lugema kunstiteostesse kätetut. Ikka samal eesmärgil on kavas kunstinähtuste külastamised Tallinnas, ka Leningradis ja Moskvas.

TPI kujutava kunsti rahvaülikooli loengud toimuvad kaks korda kuus neljapäeviti algusega kell 17. Lektoriteks on vabariigi tunnustatud kunstiteadlased, loenguid täiendavad diapositiivid. Abonementi (hind 3,60, üksikpääse 30 kop.) saab osta toast 5-139 ühingu «Teadus» esindaja kaudu või 14. oktoobril enne esimese loengu algust aulaguguses auditooriumis. Informatsioon telefonil 53 23 29. Iga loengu eel ilmub teadetetahvlile kuulutus lektori ja teema kohta. Üliõpilastele märgitakse osavõtt rahvaülikooli tööst ka nende ÜPP arvestuse raamatusse.

Kõik on teretulnud, esmakurslastest professoriteni.

Esimese poolaasta loengute kava:

14. oktoober. J. Keevallik: Lääne kunst pärast Teist maailmasõda.

28. oktoober. J. Hain: ENSV graafika nüüdisprobleeme.

11. november. M. Eller: Tänapäeva lääne skulptuur.

25. november. E. Mägi: Indiaanlaste kunstipärandi uurimisest.

9. detsember. J. Kuuskemaa: Nõukogude kunsti arengu põhi- etapid.

23. detsember. J. Kuuskemaa: Nõukogude kunsti osa tänapäeva maailmas.

ELFRIEDE MÄGI

NÄEME VAATAJATENA NOORI

«Tallinnfilm» uudisteos «SLAAGER»

Els Himmat oli kahtlemata põnev vaadata. Pole ta ju meie muusikalavalgi nii igapäevane külaline, ja nüüd lausa terve filmitäis teda. Pettuda ei tulnud. Mis peasi — osa lihtsalt sobis talle.

Ago Ruus, kelle abil klubilised oma uudishimu pärast filmi lõppu rahuldasi, rääkis, et algul katsetati paari võimaliku näitlejannaga, kuid pärast proovivõtteid otsustati Els Himma kasuks. Tundub, et kui sellest filmist edaspidi kõnelema hakatakse, siis peetakse silmas just Els Himmat. Ja kümne aasta pärast on kahtlemata väga huvitav vaadata praeguseid lemmikansambleid kui... ammu unustatud!

Paar hooaega tagasi vaatasime siinsamas aulast P. Urbla eelmist pikka (tele)filmi «31. osakonna hukk». Siis oli ka režissöör ise kohal. Seekord teda kahjuks polnud — loodetavasti mitte sellepärast, et klubilased ta tookord ära ehmatasid. P. Urbla on oma tulekuga filmimaailma juba tõestanud, et vähekaalukat asja ta ette ei võta, tippu jõudmiseks aga lähedalt. «Slaager» vajutas Urbla vähemalt populaarsuse-nupule. Ütle, ju Ago Ruuski, et vaatajatena eeldavad autorid

peamiselt noori.

Film jõuab ekraanidele aasta lõpul. On seegi vihje kassaplaanimisele. Moskvas kinokomitee läbivaatusel sai ta igatahes kiitva hinnangu ja lubatud koopiade arvu maksimumi 9. Harv juhul. Ka on see viimase aja «Tallinnfilm» kalleimaid teoseid, üle «Corridast» ja «Kõrboja peremehest». Kuidas niisugune muusikafilmi üldse ette võeti? Noortemuusika levikut ja levitamist praegu soositakse, seda mitmel teel, miks mitte ka filmis. Miks on filmilint kitsas ja mitte lai? Sellele vastas Ago Ruus, et tegemist on peamiselt ju ühe kangelanna viibimisega ekraanil, ka pole seal suuri kontserte, võimsaid mastaape. Lai ekraan polnud tegijate eesmärk, kuigi alguses mõeldud sellele. Miks ei esine kõik ansamblid? Kes ei saanud tulla, kes valis esinemise televisioonis... Kuidas sündis muusika? Lood olid filmiautorite poolt ette nähtud. Algul kavandati küll vaid üks helilooja — R. Rannap, siis aga loobuti. Muusika valikul abistasid konsultantidena V. Ojakäär, A. Valkonen. Aga kõigepealt ei maksaks kinno vaatama minnes (ja ka sealt tulles) unustada, et «Slaager» on ikkagi mängu-, mitte kontsertfilm.

P. S. Filmiklubi juhatajale: kas poleks õige pärast filmide arvanagemist teha väike 5-minutilise paus, et rahvas saaks end korraks sirutada, mõtteid koguda ja äraminejad segamatult ära minna. Muida tekib piimlik moment — õhtu külalistele antakse sõna ja selle peale tõuseb osa publikut püsti ning kõnnib istumajäajaid segades minema.

KERTU TAMMIK

„UNUSTATUT AVASTADES TUGEVDAME OMA KULTUURI ALUSMÜÜRI“ (O. Kuningas)

Suvisel ajal on ringirändamisi palju ja mitmesuguseid. Mikkil Veske meieni ulatunud pärimine: «Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt käib Läänemere rannale?» ergutab uudistavat meelt uut teada saama. Et vastata kas või endale: «Tunnen küll», palusid TPI raamatusektsioon augustikuul oma 3-päevasele huvireisile teejuhiks Oskar Kuninga, keda teadjate ringi tuntakse küberneetilise faktimäluga kirjandus- ja kultuuriloo meisterdetektiivina, sidamekutsumuselt rahvaalgustajana.

Sisuliselt alustasime oma matka Kuusalust, kus E. Ahrens poolteist sajandit tagasi pani oma grammatikaga aluse eesti uuele kirjaviisile. E. Ahrensi nimi ja vana kirjaviisi vahetamine uuega on koolipõlves kord kõrvust mööda libisenud. Kirjaviisi uuendaja ise sai inimesena meile lähemaks, kui nägime tema kunagist eluaset ja kuulsime tema tööst. Kord oli siia jõudnud küllalisena E. Lönnrot, et uurida naaberrihma keelt. Tuli jalgsi, oli siin paar päeva külas ja rändas edasi Võrru. Ikka jalgsi.

Kuusalu kalmistul dr. Gustav Vilbaste haua juurdesime: kui palju inimene suudab! G. Vilbaste kogu elu ja mõtted olid suunatud looduse tunnetamisele. Selle nimel oli 25-aastaselt mehel koostatud «Randlase sõnaraamat». Järgnes «Harjumaa loopealne taimestik», Viinis Raitstud doktoriväitekiri, 30-ndatel aastatel oma kulu ja kirjadega 8 aasta jooksul «Loodusvaatlaja» väljaandmine ja mitte enam noore mehena jalgrattal ringi sõites eesti rahvapäraste taimenimed kogumine. Neist valmis haruldane käsikiri, paraku seni ikka ainult käsikiri. Gustav Vilbaste oli tõeline teerajaja kodumaa taimkatte uurimises ja looduskaitse organisatsioonides.

Järgmise pikema peatuse tegime Kadriinas. Siit ulatusid juba möödunud sajandi algul A. F. J. Knüpfferi poolt kirja-

pandud rahvalaulud nii Soome kui Saksamaale. Tema ulatuslikku rahvaluulekogu kasutasid ka Kristjan Jaak Peterson ja Fr. R. Kreutzwald, kelle sünnikohas Jõeperes seisime stiilse mälestussamba ees (autor J. Raudsepp). Siinse ümbruse rahvapärimate rikkus on jätunud oma jäljed ka «Kalevipoega».

Porkuni järve maalilised vaated meenutasid meile Kreutzwaldi kohamuistendit «Porkuni preili» ja M. Underi samanimelise ballaadi.

Väike-Maarja kalmistul alustasid meid Jakob Tamme hausamba (autor J. Koort) ees Jakob Liivi värssidega: «Kord pü-

SILVI KABI

ha Ebavere, lagendikul / meid Väike-Maarjas oli laulmas kolm...»

Kõne alla tuli sajandivahetusel tegutsenud kirjanduslik rühmitus, nn. Väike-Maarja par-

nass, mille põhituumikuisse peale Tamme enda kuulusid Jakob Liiv ja Peeter Jakobson. Suviti seltsis nendega sageli O. Müntner, kui ta kodukülla Aluperese puhkama tuli. J. Tamme juhutatud kihelkonnakoolis sai esimest kirjanduslikku aratust nooruke A. H. Tammsaare. Koolimaja ehib mälestustahvel. Jakob Liiv, kelle luules ja proosas Väike-Maarja rohkesti kajastub, sai varsti pärast surma endale nägusa mälestussamba (autor R. Haavamägi) otse aleviku südames. Aleviku lähistel kutsus peatuma kunagine Triigi koolimaja, kuhu noor Juhan Liiv tuli haigestunud vennale Jakobile koolitöös appi. Kersti Merilaasi lapsepõlvveradadele Äntus me kahjuks ei jõudnud, kuigi need kajastuvad tema värssideski.

Lootus pääseda Muugal maalikunstnik C. T. Neffi rajatud lossi, kus praegu töötab 8-klasiline kool, luhtus — kaunis suveõhtul ei leidunud koolimajas hingelistki. Pargis E. Vilde monumenti ees meenutasime «Minu esimeste triibuliste» kõrval neidki ridu, millega sõnameister oma Kopenhageni pagulaspõlves kodukoha maastikule ütles: «Vististi istutas see mühav laaneümbrus mulle mu senini alale jäänud metsaarmastuse põue...» Nüüd hakkas kahju loodusest ja kaunitest kariatididest, mille kallal kaasaegsed olid jõudu proovinud...

Avinurmes otsisime üles dekabristist kirjaniku W. Küchelbeckeri mälestuskivi. Vahest oli see Tallinnas Toompeal, kus luuletaja ülestõusu mahasurumise järel vangiloost vabastamise pihtis vahtrale vangla õuel: «Seal üle kodu-Eesti metsamaade / ja Avijõe mul esmakordselt siis, / täis janu, kaugeksse suundus vaade / ning hinges kõlas tormiviis...»

Õhtul leidsime Peipsi kaldal sobiva peatuspaiga Alajõe naabruses Kauksi ranna kirju telkideread lõpus. Ilma nagu oli vihmaootuses. Meie ees laius Peipsi Järv, mille kalarikkusi

seavad limnoloogid Euroopas esikohale, millest laulsid ülistustlaule kunagised Väike-Maarja kooliõpetajad, aga ka A. Haava, P. Haavaoks, J. Sütiste jt.

Lõkktuli tegi hinge hellemaks. Erihise häälestuse andsid õlle vanemuislase Tõnu Tapani laulud ja tema eestvõttel lõkke ümber seisjate poolt ette loetud Anna Haava ja Juhan Liivi luule.

Järgmisel hommikul Lohusuisse jõudes teadsime, et sealt oleks asjatu otsida O. W. Masingu sünnikodu aset. Lohusuisse viis teadmisjanulise noormehe tee Narva gümnaasiumi kaudu Halle ülikooli, kus tema kuulus õppemeister Fr. A. Wolf usaldas talle Homerose eeposte uusväljaannete korrektuuri lugemise. Haritud eestlastest esimesena õnnestus tal külastada isegi Itaaliat. Maarahva poegadest oli tema ainus, kellele Tartu ülikooli taassünni avaaktusel 1802. a. tervituseks sõna anti. Kõne pidas Masing küll ladinakeeles. Publiksistikas tutvustas ta meelsasti võõraid maid, unustamata siiski vahele põimimast olustikupilti Aiatagusest ja Peipsi rannalt.

«Mustveesse puhub priske kirdetuul tuttavatelt Narva ja Leningradi turuplatsidelt,» alustab L. Hainsalu oma lõikavahedat olukirjeldust «Kolm kurgiseadust». Meie seda kirdetuult ei märganud ega sattunud ka kurgibuumi otsestele ilmingutele, kui keskhommikul Mustveesse saabusime. Selle asemel üllatas meid linnakese raamatukaupluse toote rohke valikuga. Ja ka muidu jättis linn oma puhtuse ja korrastatud aedadega päris hubase mulje. «Vua-ta, ku sa kõrra Mustvete suas, vot kos one ilusad majad,» pajatas kord Juhan Liiv muhedas Kodavere murdes. Linna taga Peipsi kaldal paelus kauaks pilku üks kaunimaid monumente omas laadis — «Leinav tütarlaps» (autor E. Rebane) vennaskalmistul.

(Lõpp järgmise TP-s.)

▲ Väike-Maarja parnassi jälgedel: Oskar Kuningas Jakob Liivi mälestussamba ees.

